

UNIJE CIO IN AFL spet zapravljajo svojo politično moč v agitaciji za demokratsko in drugi za republikansko stranko. Vse skušnje na političnem polju jih niso še nič izučile.

Maršal Tito odbil vse obdolžitve Kominforme

Konvencija KS v Beogradu izrekla zaupanje svojemu vodstvu. — Spor še vedno neizravnан. — Jugoslavija hoče ostati prijateljica USSR

Jugoslavija ima izmed vseh delov sovjetskega orbita največ pozornosti na svetovnem odru—in to od kar se je uveljavilo v nji že med vojno partizansko gibanje s Titom na čelu.

Obsoba kominiforme ni uspela

Ni je države na svetu, ki bi po minuli vojni planila tako energetično v borbo za obnovno, za rešitev živilskega vprašanja in za moderniziranje svoje agrikulture, ter za industrializiranje, kot je to storila Jugoslavija. V raznih svojih podvzetijih je storila veliko zmot in ustvarila tudi na kupa nejavnosti med ljudstvom. Ni pa se v njej dogodil nikakršen polom, valje temu, da ji ni bila dana — ko je bila ukinjena UNRRA, pomoč z niti ene dežele. Kolikor jo je prejela, ji je bila dana samo od njenih ljudi, ki žive v inozemstvu.

Med vojno se je borila bolj kot katerakoli druga država našnjega sovjetskega bloka, toda na nedavni konferenci kominiforme v Bukarešti pa je bila označena za krivopotno, ker da je začela z Marksovih-Leninovih naukov.

Jugoslavija, oziroma njena komunistična stranka, se te konference kominiforme ni udeležila, kar pomeni, da je bil Tito v sporu z njo, ali pa ona z njim, še predno se je pričela.

Pričakovani učinek kominiforme obsobe pa se ni uresnil. Kajti včas temu, da ga je obsoleda, je Tito ostal na svojem mestu.

Civilna vojna preprečena

Ko je bila obsoba proti njejmu, da je začel s komunistične linije, prvič objavljena, je svet misil, da je po njemu.

In res je Tito v svojem govoru v sredo 21. julija na konverciji jugoslovenske komunistične stranke priznal, da je skor prišlo do civilne vojne. Spletke proti njemu so se vrstile dolgo časa. A v glavnem le dva meseca, ker se je gotova skupina komunistov v, in izven Jugoslavije odločila, da mora Tito in njegova "mašina" s poti.

Tito, ki se je znal boriti v gorah in hostah, in na planem, je nakane pravočasno spoznal in jim napravil konec.

Tito previdno igral

Tako se mu je posrečilo, da je morala kominiforma v blamajo namesto on. Sicer mu je očitala, da je svojo konvencijo napolnil s svojimi pristaši "teroristi" in ga znova oklical za izobčenca. A pokazal je, da je on še gospodar Jugoslavije.

In v svojem osem ur dolgem govoru je proslavil sovjetsko zvezo toda udarjal kolikor je mogel po obdolžitvah kominiforme.

Osem ur dolg govor nerad kdo posluša, toda blizu 4000 udeležencev konvencije jugoslovan-

Progresivna stranka zavzela pravilno pot in njen program je vreden podpore

Pred odborom progresivne stranke za sestavljanje platforme (programa) je bil na minuli njeni konvenciji tudi tajnik odbora Američanov za demokratično akcijo (Americans for Democratic Action). V ADC je poleg drugih znanih "protirdečarskih" liberalcev tudi en Roosevelt sin in Mrs. Roosevelt. Ločila se je od Wallaceove progresivne politične akcije, ker ni hotela biti v taki organizaciji, ki bi sprejemala za člane tudi osebe, o katerih se smatra, da so "sopotniki" ali pa celo "komunisti".

James Loeb je moral čakati šest ur, predno ga je konvenčni odbor za sestavo programa "utegnil" sprejeti. Med tem je svojo pripravljeno izjavo že razdelil tiskano med časnikarje, ki so jo hlastno pregledali in že poročali svojim listom, kaj je v nji.

Loeb je na odbor za platformo "apeliral", naj se progresivna stranka odreže podpore komunistov, naj obsodi vse diktature — torej predvsem komunistične — in podpre naj Marshallov plan ter podpira američko mirovno politiko. "Taka kot je progresivna stranka sedaj ni drugega kot orodje sovjetske politike," je dejal Loeb. In taka po njegovem bo, dokler se ne proglaši za neodvisno od komunistov.

Odgovoril mu je profesor Rexford Guy Tugwell. Lebov napad na progresivno stranko je označil za demagogičen in prezobrazlen, za neiskren in hinavski, vreden le kakega puhloglavega "politična".

Tugwell je dalje dejal, da je vodstvo ADA že pred par tedni beračilo na Eisenhowrovem pragu, da le on bi bil vreden podpore pravih progresivcev, kajti za Trumana ne morejo biti. "Torej za kaj bodo sedaj?" je vpraševal Tugwell, "ker Trumana so že denuncirali, Wallaca tudi, potem takem jim preostaja samo še Dewey!"

Seveda, demokratska platforma vsebuje "liberalne" točke, med njimi določbo za civilne svobodštine tudi za črnce. Ampak kdaj pa je še kako izmed starih strank po volitvah vpoštevala take določbe? V programu jih imajo le zato, da slepe volilce s tem, da obljubljajo vsaki skupini kar želi, po volitvah pa so obljube pozabljene bolj kot lanski sneg.

Progresivna stranka ima program, ki bo veljaven ne samo v volilni kampanji ampak tudi po 2. novembri. Vsebuje določbe, ki resnično pomenijo socialno zaščito. In točke o rasni enakopravnosti so iskrene, ne pa da bi stranka z njimi spletala volilce prizadetih skupin v lovu za glasove, kot to delate republikanska in demokratska stranka.

Dohim sta slednji dve za "svobodno" podjetništvo, je progresivna strana za podprtjanje monopolistične industrije, rudnikov in prometnih sredstev. In za davčno reformo tako, da bi davke plačevali oni ki to najlagje zmorejo, ne pa da se bi jih nalagalo tistim, kateri jih najtežje plačajo.

In progresivna stranka je za mirovno politiko po svetu, ne pa za taktiko štuvanja in intrig; ker v taki atmosferi je mir nemogoč.

Henry A. Wallace in Glen Taylor bosta v kampanji program propagirala in bosta se zanj borila tudi po volitvah.

Truman, Dewey in njuni pomočniki pa se bodo dušili v antikomunistični histeriji in s tem odvračali pozornost volilcev od naših domačih problemov. Progresivna stranka je proti taki taktiki in zato je niti kak James Loeb s svojo ADA ne bo mogel zavesti pod geslu demokracije na kriva pot.

Ali smo spet v Palmerjevih časih?

Nasi "oldtimerji" se že spominjajo "protirdečarske" histerije, ki je divjala med prvo svetovno vojno in še par let po njej. V njej je bilo kakih 400 političnih listov univenčen. Socialisti, poslanci, aldermani, in drugi odborniki so bili vrčeni iz uradov... Kongresnik Victor L. Berger je bil izključen. Eugene V. Debs je bil obsojen v dolgoten zapor, enako Earl Browder in cela vrsta drugih.

Tudi v našem uradu so rogovili 'minutniki' in v uradu J. S. Z. Odnesli so nam knjige in one od JSZ nam sploh niso bile nikoli vrnjene.

Sedaj divja po svetu spet nekaka taka "protirdečarska" gona. Požigajo urade, pretepojajo se na shodih in tu pa tam se dogodi tudi kak stenata.

V naši deželi je justični deželni urad — enako kakor v Palmerjevih časih — spet udaril po

Našim farmarjem se obeta letos zelo obilen pridelek

Ameriški farmarji v splošnem že dolgo niso imeli tako "dobrih časov" kot jih imajo od leta 1940 in posebno še v minih nekaj letih. Vse lahko prodajo, posebno na dobrem pa so živinoreci, mlekarne, pridelovalci žita, bombaž itd.

Tako trdi zvezni agrikulturni departement. Na slabšem so pridelovalci sadja, toda ne v vseh državah.

Vladni viri ugotavljajo, da bo pridelek koruze letos ogromen. In enako pšenice in drugih žit, sene itd. Vsled tega bo farmarjem možno rediti več razne živine in to bo — tako nam obetajo — agrikulturnega oddelka — pomagal v prihodnjem letu znižati cene posebno mesninam. A ker smo "takih obljub že veliko silnili, ni kdove koliko upanja, da se bodo sedanja obetanja kaj boljše uresničila kakor so se prejšnja, razen v slučaju nove "depresije", ki prej ali sleg pride, posebno še ker sedanjo "prosperitet" vzdržujemo zgolj z zastojnimi dajtvami zapadni Evropi, vstevi Anglijo, in pa Grčijo in Kitajska.

Minister McBride je glede svoje ugotovitve o brezmočnosti OZN v pravem. Saj za sedaj. Kajti kaj pa v nji sploh pomenijo male dežele? Glasove imajo in to je vse. In glasujejo ene z zapadnim blokom, torej po željah Washingtona, in pa takozvanih sovjetskih "satelit" pa z Moskvo. Kar se tiče "satelit", jih imajo Zed. države z Anglijo vred v izobilu. Saj ima naša vred v Centralno in Južno Ameriko na svoji strani in vsa zastopstva teh "demokratičnih" republik glasujejo kakor jim pomigne Washingtonski delegat. Potem ima Anglija koper dominjonov, ki glasujejo po toku ameriške vnanje politike. In pa Grčija, Francija, Belgija, Nizozemska, Liberia, Etiopija itd.

Slično merilo velja za farmarje v ostalih državah. Vladna statistika pravi, da so farmarji dobili leta 1935 za svoje pridelke sedem milijard dollarjev, leta 1937 še 8 milijard, leta 1942 \$15, 300,000,000 in lani pa trideset milijard.

Isto vladno poročilo domneva, da je višina farmskih dohodkov dosežena, dasi bo letos še višja kot lani. A potem da bodo šli navzdol.

Cena farmarjev se je vsled tega marsikje potrojila, in tudi več, ker ljudje plačujejo zanje gorostasne cene.

Tako je bilo tudi po prvi svetovni vojni. Posledice so kajpada: da je znane, a večina ljudi jih je že pozabila. Vlada svari, da kdo kupuje farme, ali pa hiše, ali karkoli, naj ima v uvidu, da smo v inflaciji in vsaka inflacija privede prej ali slej v polom.

Jugoslavija ima zlate tudi v Nemčiji

Nemčija in Italija sta med vojno zaplenile okrog osmih tisoč kilogramov jugoslovenskega zlata, ki je sedaj, kot poroča Frederick Kuh iz Londona, v posesti ameriške okupacijske oblasti v Nemčiji. Pogajanja za izrocitev tega zlata nazaj Jugoslaviji so se sicer že vršila, a se razbila. A nedavno so bila med ameriškimi in jugoslovenskimi zastopniki spet obnovljena.

steje.

Ko je njen sedanji predsednik Wm. Z. Foster izprevidel, pred sodoščem namreč, da so tiste rezolucije pomagali pisati agenti provokatorji v službi justičnega departmента, in je začel sumiti komunisti komunisti, da je špijun, so voditelji taktike spremeli. Od tedaj nobena komunistična konvencija ne propagira našinske revolucije, pač pa demokracijo, uporabljanje glasovanja in pa mirenski razvoj. Browder je šel celo tako daleč, da ni bil več niti za razredni.

Vzlike temu je bil Foster spet ateriran in njegovi kolegi.

Pač nov trik v taktiki "mrzle" vojne, toda če bi bil justični departmément hladnokrvni in demokratični, ne bi šel v take ekstreme in ne bi ščival neuke mase v histerijo skozi kakršno smo morali iti pred 30 leti.

KOMENTARJI

Zbirka in presoja urednik

Sean McBride, ki je v irski vladi minister vnarjenih zadov, je v parlamentu v Dublinu dne 20. julija dejal, da je izgubil vse vetro v učinkovitost Organizacije Združenih narodov. Irski je namreč že pred dobrim letom zavilja prošnjo za pristop v to zvezo (OZN), a je bila odbita, enako Italija, ker ju je Rusija vetirala. In to radi tega, ker so Zed. države vetirale slično prošnjo za pristop v OZN, ki je v Albanija, Ljudska republika Mongolija (prej Vnana Mongolija) in rade bi pristopile v to mednarodno zvezo tudi Madžarska, Bolgarija in Romunija. Pa jima ameriška vlada pravne noče odobriti, niti ne angleška vlada. In obe imata pravico vetriranja, kakor ga imajo Zed. države, Francija in Kitajska.

Minister McBride je glede svoje ugotovitve o brezmočnosti OZN v pravem. Saj za sedaj. Kajti kaj pa v nji sploh pomenijo male dežele? Glasove imajo in to je vse. In glasujejo ene z zapadnim blokom, torej po željah Washingtona, in pa takozvanih sovjetskih "satelit" pa z Moskvo. Kar se tiče "satelit", jih imajo Zed. države z Anglijo vred v izobilu. Saj ima naša vred v Centralno in Južno Ameriko na svoji strani in vsa zastopstva teh "demokratičnih" republik glasujejo kakor jim pomigne Washingtonski delegat. Potem ima Anglija koper dominjonov, ki glasujejo po toku ameriške vnanje politike. In pa Grčija, Francija, Belgija, Nizozemska, Liberia, Etiopija itd.

V Kairu je bila 20. julija iz nekega letala vržena bomba, ali pa je po nesreči padla iz njega. Egipčanska vlada je takoj obdolžila krivim krativem novega "premira" židovske vlade in ji zapretila z "reprisiljami" — namreč z vračanjem "zob za zob". Izraelska vlada zagotavlja, da letalo, iz katerega je bila vržena bomba, ni bilo njen, če sploh je bila vržena kakšna bomba. V Tel Avivu menijo, da si Arabci take "atentate" izmišljajo, da lahko nadaljujejo z vojno proti Izraelu. A v drugič jini ni šlo po sreči in Židje so dosegli več zmag kot pa arabske dežele. Zato je sedaj iz Washingtona in Londona veliko večji pritisik na Žide, da naj bodo "mirni", kakor pa na arabske dežele.

Stephen Haas, trgovec z zemljami v Philadelphia, je bil po opravkih v Kairo v Egipetu. Začel je med drhal, ki je rjula proti Židom. Zagledala je med njimi tega Američana in ga kačenja. Njega so ubili, njegova žena, ki je bila še njim, se je otela in 20. julija je šel ameriški ambasador k Nokraini paši in zahteval, da egipčanska vlada storiti 'primerne korake', da se ne varnostni ni, mnogi v Zed. države.

(Konec na 4. strani)

Nekaj o naših stvareh

V tej številki je zaključno poročilo o priredbi v Detroitu, ki se je vrnila 3. julija v korist Proletarca. V njemu so tudi imena prispevateljev ter druge podrobnosti.

Uprava Proletarca se zahvaljuje vsem, ki so prispevali in pomagali do tako velikega uspeha.

Sedaj smo v sezoni piknikov raznih društev, do mov in drugih organizacij. In čeprav je to ob enem počitniški sezoni, je priporočljivo, da si jih prijatelji Proletarca ob takih prilikah ne vzamejo. Na priredbah namreč lahko se jih na vsakem slovenskem pikniku naprednih organizacij najpar potruditi z nabiralno polo v roki dobiti kaj prispevkov v naš tiskovni sklad. In marsikdo bi lahko pridobil prijatelja, da se bi naročil na ta list.

V Belaire, Ohio, je preminil naš zvest naročnik in podpornik Proletarca ter drugih naprednih akcij, Louis Pavlinich. John Vitez pravi v pismu: "Pokerjnik je bil res značaj in naprednjak. V tej okolici (v vzhodnem Ohiu) ga bomo jako pogrešali."

Dalje s. Vitez poroča, da bo imel njihov klub na Delavski dan dne 6. septembra piknik v naselbini Blaine, v društvenih prostorih.</p

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE
NAROČNIKA V Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;
za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor..... Frank Zaitz

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.

Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Strah zapadne Evrope pred ameriško agresivnostjo, ki vodi v novo vojno

Nedavno so se zbrali v Hagu na Nizozemskem predstavniki Francije, Nizozemske, Belgije, Anglije in Luksemburga, da se posvetujejo, do katere meje naj sledi ameriški vnanji politiki v "mrzli" vojni s Sovjetsko unijo.

Francozi so bili najbolj za taktiko pomirjenja namesto da bi slepo stopiceli za ameriškimi diplomati. Tudi Nizozemce, Belgijke in druge v Evropi ne mika, da bi se novo svetovno klanje pridelo baš na njihovih tleh.

Angleška javnost je odločno proti vojni, toda vlada pa je na ameriško politiko popolnoma navezana.

Ameriški toriji vojni ne nasprotujejo, ker smatrajo, da le ako bo Sovjetska unija poražena, bo tudi "socializma" v Angliji konec, in v vsi Evropi. In ruski boljševizem bo zatonil po njihovem mnenju še bolj kot pa je hitlerizem v Nemčiji in Mussolinijev fašizem v Italiji.

Angleški laboriti, ki bi lahko vedeli bolje, so v vnanji politiki s toriji zelo v sorodu. N. pr. glede ameriške intervencije v Grčiji, ameriške intervencije na Kitajskem in v politiki ameriške močne roke v Nemčiji. Ernest Bevin je na Ruse osebno hud. Zato kaj malo pomisli, da kakšnih posledic lahko privede politika, ki jo podpira.

V Angliji vladajoči krogi smatrajo, da v spopadu med Ameriko in USSR njihova dežela ne bo trpela toliko kot je bila prizadeta v vojni s Hitlerjem. Kajti on je prišel pred njen prag. Rusija pa ne bo mogla tako blizu. Ruske invazije—menijo v Angliji—se jim ni bati. In vrh tega, Anglijo bo varovalo ameriško letalstvo in ta možna vojna bo predvsem ameriška in na Zed. države bo padlo skoro vse breme.

Francozom tako razmišljanje Angležev ni všeč. Predstavljajo si, da bo njihova dežela od rdeče armade naglopa okupirana, kakor je bila od nacijske v minuli vojni. In ameriška oborožena sila bi morala pričeti s svojo glavno fronto spet na Francoskem. In rušenja bi bila francoska mesta, kajti bojna sredstva so se že od minule vojne sem silovito izpopolnila. Angleži morda misijo, da bi bile Zed. države v stanju primorati Sovj. uniju na kolena z atomskimi bombami. Toda politika Moskve dokazuje, da se jih Rusija ne boji. Kajti četudi ve, da bo z a-bombami mora državiti celo bolj kakor je bila v prejšnji vojni, ob enem tudi ve, da bo tako ameriška invazija pomenila uničenje vse Evrope.

Saj ruski inženirji in generali tudi ne dremijo. In aka koče vlaža v Washingtonu vojno, naj jo ima, a bo koncem konca stroške zanjo ona plačala. Namreč ako bo imela še sredstva kakor jih ima danes.

Francoški politiki torej Američane resno svarje, ne se prenigli. Se sedaj se francoskim državnikom pacifističnih nazorov zdi, da je šla Trumanova administracija v svoji "mrzli" vojni z Rusijo veliko predaleč. Se nekaj korakov, pa lahko kje poči in "vroča" vojna bo tu.

Tudi Nizozemci in Belgiji žele, da bi Trumanova vlada v svojem pritiskanju na Rusijo odnehalo in rajše iskala pota v spravo z Moskovo.

Neki zelo vpliven ameriški državnik je rekel, da se morata kapitalistična Amerika in komunistična Rusija sprijaznit z dejstvom, da sta obe na enem in istem svetu in da morata ali živeti vzhodno vsak na svojem, ali pa pokončati druga drugo.

V Evropi je lakota. Zed. države skušajo gospodarstvo v nji ozdraviti z dajatvami iz naše dežele. To nas bo letos stalo šest milijard, ali kot pravi vladni "glas Amerike", več, kot pa potrošijo vsa naša mesta za javno varnost, za šolstvo, gasilstvo in zdravstvo v enem letu.

Kaj pomaga vas ta pomoč, ako pa ne bo človek v Parizu, v Londonu itd. nikdar vedel, kdaj bodo bombe spet začele padati, ko vidi več in več ameriških bojnih letal nad svojo glavo!

V vojni za Berlin ima Sovjetska unija za svoje stališče najboljše argumente. Berlin je ves v sovjetski coni. A vsled neumnih dogovorov med veliko četvorico med vojno je bilo mesto razdeljeno v štiri cone: v sovjetsko, v angleško, ameriško in francoško. V coni slednjih treh sil živi dva in pol milijona Berlinčanov. Sovjetska okupacijska oblast jim je ustavila dovoz potrebščin iz zapadne Nemčije, ki jo v glavnem upravljajo ameriške oblasti, in tudi vzdržujejo.

Očividno je, da sovjetska oblast hoče svoje bivše zaveznice spraviti iz Berlina. Posebno od tedaj, ko so se odločile svoj del Nemčije — ki šteje okrog dve tretjini nemškega prebivalstva, organizirati v samostojno državo, kajpada po modelu ameriškega ekonomskoga sistema.

Moskva trdi, da je za ohranitev enotne Nemčije, ki pa se jo mora ozdraviti nazizma in militarizma ter jo spraviti v soglasje z ostalim svetom.

V Washingtonu pravijo, da se to lepo sliši, a da kar Rusija v resnici hoče, je "komunistično" Nemčijo. In stranka socialistične edinstvenosti v sovjetski coni Nemčije pa na to odgovarja, da Wall Street stremi preureditvi Nemčijo v še večjo trdnjavko kapitalizma kakor pa je bila pod Hitlerjem.

Spor radi Berlina je postal v resnici točka, ki lahko povzroči vojno vsak hip, ako bo kdo hotel vrči vlgalico v sod smodnika.

Ameriški vrhovni komandant v Nemčiji, general Clay, je bil minuli teden pozvan v Washington, kamor je prišel z letalom v dobrém dnevu. Kaj je poročal Trumanu, državnemu tajniku Marshallu, ameriškim poveljnnikom in članom kongresnega odseka za vnanje zadeve, ne vemo. Kajti posvetovali so se tajno in le nekaj faz so pustili v javnost. O tem, ali so se odločili spremeni

Kapelice, križi in beda to je današnja Avstrija

Pred štirideset in več leti je Dunaj pomenil in predstavljal bogastvo, živahnost in podjetnost pripadnikov velikega avstro-ogrškega cesarstva in je privlačeval s svojim razkošjem turiste in romantične, umetničke in pesniške in poslovne ljudi vsega sveta.

Današnji Dunaj nima več nič skupnega z nekdanjim; sedaj živi življenje podeželskega mesta in je ves zaviti v trpkaj žalost. Vse stvari imajo zelo star videz. Hiše so nizke in stare (le malo poslopij ima pet ali več nadstropij) po večini še iz časov cesarja Franca Jožefa in skupaj s številnimi cerkvami dajejo nekak srednjeveški videz. Ceste so izkrivljene po starem in rotapajoči in cvičeci, tramvaji nam še bolj pokažejo razliko med temi cestami in modernimi, asfaltimi cestiči ter avtobusi po drugih novejših mestih.

Posledice vojne so še vedno tu, da je bomb razdejane hiše stojijo še vedno tako. Tri leta po vojni je še mnogo cest, ki so z ruševinami zaprte za vsak promet. Mladina in ženske so našle zaposlitev s tem, da čistijo malto z opeke, ki jo potem prodajajo raznim gradbenim podjetjem na črnih borzah.

Nenavadno silko nudijo smeri, ki jih najdemo često tudi v središču mesta. Pometniči delajo namreč brez vsake volje, da ne bi potrošili več svoje sile, kot jih jo daje 1400 kalorij, kolikor jih dobijo na živilske nakaznice.

Po cestah srečamo vse polno invalidov; možje brez ene ali brez obeh nog, ali brez roke. Drugi zopet, med katerimi je morda največ žensk, nosijo znake raznih živčnih bolezni, ki so posledica vojne. Vsa ta množica se počasi premika po dunajskih ulicah, kakor velika truma beracev in nudi kaj žalostno strelivo. Včasih ima človek tukaj vtiš, kajtor da se vojna še ni končala in v resnici se ljudje še niso vrnili v normalno miroljubno življenje. Sicer pa so v mestu ka-

niti "mrzlo" v "vročo" vojno, pa kajpada niso ničesar omenili.

Izgleda, da je ameriška trmovlajost začela že toliko daleč, da se iz nje brez ponižanja za svoj prestidž ne more več umakniti, razen ako bi ji vlada v Moskvi dala priložnost na ta način, da se bi spor za vse rešil na čaščen način.

Kaj naj bi se to izvršilo, je vprašanje.

Glede Berlina samega je sovjetska oblast izjavila, da je Rusija pripravljena oskrbovati z živili celo mesto. In da je pri volji pod določenimi pogoji vrnili v zapadni del Berlina iz svojih elektrarn tudi električni tok.

Anglo-ameriški tisk smatra to sovjetsko ponudbo za propagando, češ, saj sovjetska unija nima dovolj živeža nit za svoje prebivalstvo, zato tudi Jugoslaviji in drugim "satelitkam" ne more pomagati!

Ameriška in angleška vlada se trudita ohraniti svoj del Berlina in pa obvarovati svoj prestidž z dokazovanjem, da lahko oskrbujejo dva in pol milijona ljudi z dovažanjem potrebičin v letalih. Toda naj imamo še toliko letal, za take potrebe ne zadostujejo, in tudi nerodna so. Kajti voziti n. pr. v letalih premog za dva in pol milijona prebivalcev, to ni šala! In kaj šele, ko bo zima?

Sovjetski predlog, da naj se zastopniki teh štirih vlad, ki kontrolirajo Berlin, zopet snidejo, ne samo za razvajanje in sklepanje o usodi Berlina, temveč da se sporazumejo gledo bočnosti vse Nemčije, je vreden upoštevanja. In ako so državni v Washingtonu in v Londonu pametni, in če so res za mir — tedaj naj ga sprejmejo in popuste kjer so v napacnem in enako moralu v interesu miru in vzajemnosti popustiti tudi Moskva.

da je morala največja avstrijska tovarna prenehati z delom, ker more tekmovati z ameriškimi cenami. Seveda so delavce odpustili in so brezposelnici. Tudi znana tovarna koles in motorčkov Puchwerke na Dunaju, ki so jo pred kratkim kupili Amerikanci, sedaj popolnoma počivajo.

Tako črna borza kakor svobodna trgovina so v Avstriji od vladne stroge prepovedani in zaradi tega je le malo ljudi ki se pečajo s temi posli. Edino črno-borjianstvo s cigaretami klubuje vsem zakonom in lahko najdete najboljše ameriške cigarete po 24 silingov.

Tudi na zabavniščih je opaziti bedo. Komedije v dunajskem natečju hodijo gledati po večini samo tuji, ki sploh ne razumejo jezik. Edina stvar, ki ne manjka v Avstriji, so cerkve, kapelice in verske podobe. Na stotine kilometrov daleč lahko vidimo vsakih sto metrov obcestne kamne s suhim cvetjem in odpustki.

V zadnjem času zavzema Praga vedno bolj mesto Dunaja kot kulturno središče Evrope, dočim Dunaj vedno bolj propada.

Wallace bo na glasovnici v Ohiju

Ohioško vrhovno sodišče je odločilo, da mora državni tajnik Edward J. Hummel odnehati od svojega klubovanja in dati na glasovnici prostor tudi progresivni stranki. Hummel je namreč pred tedni odločil, da progresivni stranke po ohioškem volivnem zakonu ne more priznati, ker so v nji prekučuški elementi.

Seznam priredb slovenskih organizacij v Chicagu

Organizacije v Chicagu in okoli, ki žele imeti svoje priredebe označene v tem seznamu, naj nam sporoč podatke, enako tudi pravke v službu pomoči.

"Pioneer" št. 559 SNPJ—piščnik v soboto 7. avgusta v Pilsen parku, Albany in 26. cesta.

Pravštvo št. 100 SNPJ—piščnik v nedeljo 8. avgusta.

Pevski zbor Prešeren v Klegovem vrtu v Willow Springsu.

Slavija št. 1 SNPJ—slavnost 45-letnice v nedeljo 10. oktobra 1948 v jednotni dvorani.

Progresivne Slovenke, krožek št. 9, priredba v nedeljo 24. oktobra v dvorani SNPJ.

Društvo Slovenski dom št. 86 SNPJ—plesna veselica in domača zabava v soboto 30. oktobra v Alidine Hall North Side.

Pevski zbor Prešeren — jesenski koncert v nedeljo 14. novembra v dvorani SNPJ.

Federacija SNPJ priredila božično za člane mladinskega oddelka SNPJ v nedeljo 19. decembra v jednotni dvorani.

"Nada" št. 102 SNPJ—Silvestrovna zabava v sredo 31. decembra v jednotni dvorani.

Končno poročilo o večerinki v korist Proletarca

Detroit, Mich. — S tem je tu zaključeno poročilo o večerinki, ki smo jo imeli v Slovenskem delavskem domu v korist Proletarca v soboto 3. julija.

O udeležbi in drugih stvarih je bilo že poročano v prejšnjih dveh številkah.

Imena onih, ki so prispevali jedila in pičajo, ter imena godcev, ki so igrali zaston, so bila v prejšnjih številki na tretji strani.

Omenjen je bil tudi Slovenski delavski dom, ki je dal dvoran in druge prostore v namen te prirede brezplačno.

Niso pa omenjeni delavci in delavke, ki so potili v točilnic, v kuhinji in s streženjem na mize. Bilo jih je precej in naj bo na tem mestu izrecena iskrena zahvala.

Ob tej priliki so v korist Proletarca prispevali, Joseph Kotar \$25; Peter Benedict in Andrew Grum vsak po \$20; Mr. in Mrs. Alb. Serdoner \$7; Martin in Julia Menton \$6.

Po \$5: Frank Krese, John Krainc, John Volk, Joe Koss in soproga, Joe Menton, Lia Menton, Mary Potočnik, Mike Glad, Jacob Gorup in soproga, John Lapp, Pete Verderber, Jacob Ločniškar, Herman Grebenec, Anton Jurca in soproga, Louis Menton, Rudy Potocnik, Martin Cetinski, Frank Remšak, Joe Anzick, Albert Troha, Frank Priman, Math Urbas, Anton Anzick, Jack Kapel, Anton Grum, Paul Ocepek, Franjo Kuhovski in Josef Korsic.

Po \$3: John Plahtar in Mrs. Peter Menchak.

Po \$2: Frances Lovsin, John Lamuth, Joe Treven, Blaž Zgrevc, Mike Gregorich, Anton Fatur, Ray Travnik, Mr. in Mrs. Ignatz Travnik, John Carr, Frank Modic, Mrs. A. Krzisnik, Mrs. Katy Junko in Neimenovan.

Po \$1: Frances Babich, Mary Bernick, Jack Turk, Mike Tratar, Anton Krzisnik, Joe Tehovnik, Mrs. Gabersek, John Gregorich, Joe Zupancich in Jos. Topolak.—Ignat Gabersek 50c.

Skupni dohodki in izdatki te večerinke so bili slednji:

Kolekti: \$260.50; vstopnine

\$60; drugi dohodki \$9.25. Skupaj \$329.75. Stroški \$

PRIPOVEDNI DEL

VLADIMIR NAZOR:

NOVELE

Pokojnina pometača Jožine

(Nadaljevanje.)

Oddaljeno predmestje; Sava počasna in kalna; ravan napol močvirnata, polna kotanj in jam, v katere mečejo smeti; tu pa tam lesene kolibe; povsod kipi zaravneležje, polomljene pohištva in razbitih zabojev, mokrih cunji, lepenke in časopisnega papirja neprijeten duh, ki te draži v grlu, prodira v možane, dela neprijeten občutek v želodcu. Nič drugega ne vidiš, kakor nekaj suhih, boših in raztrganih otrok. Starejše deklec brska po kupu zelenjanih in sadnih odpadkov; isče — ta čas pa žežijo podgane na vse strani — če bi bilo vendarle kak mogoče skuhati ali pa surov pojesti in vso "bero" spravlja v košarico, ki ji visi na roki. Trije dečki odbirajo "gradivo" pravkar na kup znašanega "borgastva": železje in cunje na dva kupa, pogosto se pa spro, zdaj zaradi prevrtanega kotička, zdaj zopet radi cunje, in zijo drug na druga kakor razbojniki, kadar si med seboj delijo plen. Gručica drobnih, umazanih otrok je privlekla iz smeti dvajset praznih škatlic sardin in konzerv. Malčki vežejo z zaravelo žico "železniške vozičke", največji med njimi tekajo po blatu, hrlizgajo kakor lokomotiva, drugi se pa pode za to "železnico" in vpijejo v nekakem ritmu: "Puf, puf, puf!"

— Otroci, veste kje je stari pometač?

Paglavci me nezaupljivo gledajo, Ko se eden prestraši in se spusti v beg, zbeže tudi ostali, da bi se poskrili in potajili.

• Toda starejši "zbiravci" se niso prestrašili.

— Kateri pometač? — mi zacliffe eden izmed njih s kupa cunji.

— Starec Jožina.

— Eh... Jožina, upokojenec brez pokojnine! Poznamo ga. Tudi on se zdajje gosti, crknjenega prasička je, ki smo ga zgodaj zjutraj našli v smeteh.

— Kje je?

— Gospod, imate cigareto?

Deček je pritekel in dal sem mu jo. S prstom mi je pokazal leseno bajto, iz katere se je kabilo:

— Tamle so. Sedijo, kadijo in prasička peko. Tule pojde, sicer boste do kolena zagazili v blato.

Pazil sem in kar naprej s palco otipaval tla, nazadnje sem le prisel do bajte, četrinje sem zelo zamazal čevlje. Zavil sem za oglom in se razgledal.

Pred vrat v bajto, nedaleč od reke, gori na travniku ogenj, na njem se pa na račun peče prasiček; njegova koža ni rdeča; vasa črna in zelenasta je. Trije

moški in ena ženska sedijo na nekakih hlodih, pogovarjajo se in gledajo prasička. Dva sem pri priči spoznal: Jožino, shujšanega v telo, s skrivenjem hrbotom, beloruvenkasto bradično in s skuštranimi lasmi okrog pleše na glavi, ter znanca iz ubožnice. Enooka, z dvignjenim nosom, še obritega in oblenjenega v zavodske "uniformo". Tretji moški je imel bolan obraz z drobnimi, lokavimi očmi, nekam predebeljen je bil videti v nekam boljši obleki. Ali je bila tista ženska še sorazmerno mlada ali že stara, lepa ali grda, ali ji je obraza odsevala neka modrost ali lokavost, nisem mogel takoj ugotoviti toda vse na njej je bilo čudno, posebno še njena obleka in pričeska.

Ob mojem prihodu so se združili in znedli. Vsi so skočili na noge, razen Jožine. Ženska je planila kakor zver, pripravljena za skok in beg; debeluhar se je namrdnil. Enooka pa je zinil in me debelo pogledal s svojim edinim očesom. Pri priči se je znašel: z roko je pomiril žensko, s pogledom debeluharja in pohitel k meni.

— Gospod! Dobrodoši! Vidište, vse se je zgodilo, kakor sem vam bil reklo. Jožina je tu. In jaz tudi. Reven starček sem, toda mož beseda. To vam bo potrdil tudi gospodar Jurek, ki je vzel to smetišče v zakup, — je dejal in pokazal na debeluharja.

— Midva se že dolgo poznavam. To pot me že vtrjetje sprejema v svoje osebje. Od časa do časa pridev k njemu, da se nadihnam malce svobodnega zraka. In vide, ni zavrnili tudi Jožine, zaradi katerega ste v takih skrbih. Jožina, pridi bliže!

Stari pometač pa je bil že zraven mene. Molče me je gledal in njegove žalostne oči so postale prav take kakor takrat, ko sva skupaj skrbela za sirotka Štefeka na Medvedičaku. Videl sem, da me je spoznal, da se spominja tega in onega. Z roko sem segel v žep, a postal je ves mracen, prestregel mojo krenjno in dejal:

— Ne, gospod, nočem. Nisem še berač.

— Vem. Toda nekaj sem ti prinesel, — sem dejal, potegnil iz žepa njegovo staro pipico in mu jo pokazal.

— Ho! — je vzkliknil vseblzen.

Tudi tobaka sem mu dal in počakal, da je natlačil pipico. Prižgal sem žveplenko.

— Ho! Ho! je godrnjal; oči pa so se mu smejale. Starček je nekam oživel; ni se več odmaknil od mene.

Led je bil prebit. Tudi gospodar Jurek me ni več tako posprani gledal. Enookemu se je zopet razvezal jezik:

— Dobrotnik starčkov in sirot, dovolite, da vam predstavim tole žensko. Pametna je, če-

Ameriško delavstvo — podvig Kongresa industrialnih organizacij

(Sedmi od devetih člankov o zgodovini delavskega gibanja. Podatki iz Delavskega urada.)

Vprašanje industrialnih unij proti strokovnim je prišlo pred dve konvenciji AFL (American Federation of Labor) in sicer leta 1934-35, ko je nastal problem organiziranja neizurjenih delavcev v masni industriji jekla, avtomobilov in kavčuka. V nekaterih od teh industrij so delavci sami organizirali svoje unije. Na konvenciji l. 1934 je AFL sklenila dati takim unijam poslovnice federativnih unij, v katerih pa ne smejo biti vključeni gotovi izurjeni delavci, ker pripadajo v območje že dolgo obstoječih strokovnih unij. Začetanje take smernice je imelo tendenco razbitje industrialnih unij ali pa preprečitev organiziranja takih unij v industrijah, kjer je masna produkcija zabrisala razliko med izurjenim in neizurjenim delavcem.

Ze par tednov po konvenciji AFL, je šest unij priključenih tej organizaciji ustanovilo Odobrilo za industrialne organizacije in John L. Lewis, predsednik U. M. W., je bil izvoljen za načelnika odbora, ki je naznani, da namenjava spodbudit organiziranje delavcev v masni produkciji s ciljem, da se priključijo AFL. Nov odbor so ustanovile sledče unije: Premogarska, krojaška, tekstilna, rudarska, kovačka oziroma topilniška ter unija petrolejskih delavcev. Charles P. Howard od tiskarske unije in Max Zaritsky od klobučarske unije sta se udeležila kot posameznika — Howard je prevel mestno tajnika novega odbora. Tem uniju so se kmalu pridružile še štiri: avtomska, kavčarska, železnojeklarska in plotičevinarska ter steklarska.

Delavska zveza AFL oziroma njen vodstvo se je izjavilo številu organiziranih delavstva v tej deželi. CIO ni le organiziral delavcev v masni produksijski industriji, pač pa je s svojimi uspehi pri organizirjanju neizurjenih delavcev tudi prisilil A. F. L., da je spremenal svoje metode in jih prilagodila spremembam, ki jih je prinesel novčas v razvoju industrije.

Ob zaključku l. 1941 so štele unije, priključene Ameriški delavski zvezi 4,500,000 članov, a Kongres industrialnih organizacij je tedaj trdil, da ima pet milijonov članstva. Dodatno k temu se je cenilo, da pripada 900,000 ameriških delavcev k drugim delavskim organizacijam. Skupno število unioniziranih delavcev je torej znašalo blizu enajst milijonov članstva, kar je predstavljalo eno tretjino vsega ameriškega delavstva.

Nekaj let pred napadom na Pearl Harbor, je bilo delavsko gibanje v tej deželi zelo počačano z organiziranjem delavcev v tovarnah masne produkcije. Po Pearl Harborju in po vstopu Amerike v drugo svetovno vojno, pa je imelo ameriško delavstvo najbrž največje in najboljše prilike v vsej svoji zgodovini za razširjenje unijskih organizacij in vpliva.

How another smart Chicagoan picked her modern kitchen!

Ginny, like thousands of other Chicago housewives, wanted the best and got it — an up-to-the-minute Gas range, Gas refrigerator, automatic Gas water heater

Gretje vede, ko je bila čas za pomivanje posode, se je Ginny zdelo zelo nepraktično. Tako je bila tudi s kopanjem in pranjem. Zato je preiskala... in pronašla, da avtomatski plinski grelec vode obilo toplo vode vedno — nudi več gorke vode hitreje in za nizje stroške, ter ni treba vedno hoditi v pritičje! Plinski grelec se načiga sam in se sam zapre, čim je dovolj gorke vode. O tem vprašajte vašega trgovca-plumberja.

Svetel, tika plinska hladilnica, je našla prostor v njeni kuhinji iz raznih vzrokov. Bila je to edina hladilnica, ki nima premičnih pritlik in njenem zmrzovalnem oddelku ki se bi izrabili... in je stalno tika. So krasno izdelane na zunaj in posebno prostorne znotraj — ima tudi poseben prostor za zamrzljena jedila.

Ko je prišel čas kuhanja, si je Ginny nabavila modern štedilnik na plin. Zelo se ji je dopadel način kuhe, ker ji prihrani delo in skrb, ... hitrost, ki jo nudi plin... svetlo plamen, ki ohrani pritet en okus pečenke. Ginny ve, da je kuhanje na plin prava igrača. O vsem tem se lahko pogovorite z vašim trgovcem ali pa v katerem koli uradu Peoples Gas.

Did you know... that 1950 will mark the 100th year

that the city of Chicago has been serviced with gas?

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET
ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročilna za Združeno državo (izvenem Chicago) in Kanado \$5.00 na leto; \$4.00 na pol leta; \$2.00 na četrt leta; za Chicago in Cook Co., \$9.50 na celo leto; \$4.75 na pol leta; za inozemstvo \$11.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 SOUTH LAWNDALE AVENUE
CHICAGO 23, ILLINOIS

The Peoples Gas Light and Coke Company

The wonder flame that heats or cools

★ ★ KRITIČNA MNENJA, Poročila in razprave ★ ★

KOMENTARJI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

zločince kaznuje. In Nokrašnji (Nokrashny) pa je obljubil, da se bo to zgodilo. Pa ne bo drugo kot da bo voda dobila nekaj odškodnine. Življenja njenemu mora biti niti sam preok Mohamed ne more povrniti. So to edne reči — kako so tisti ljudje, ki so osumljeni, da so židovskega pokolenja, oziroma židovske vere, povsod v nevarnosti celo sedaj, ko je Hitlerjevega razima že par let konec.

Atentat na italijanskega komunističnega vodjo Palmiro Togliatti je imel za Italijo slabe posledice. N. pr. generalno stavko, v kateri je izgubilo življenje par ducatov ljudi, izgrede, razdejanja lokalov, pretepanja v masah in pa prenehanje s produkcijo skozi več dni. Premier Alcide de Gasperi preti z novim zakonom, ki bi prepovedoval "politične" stavke. Ampak kadar nastane histerija, ali ko ljudstvo vzplamti, noben zakon ne pomaga.

Antonio Pallante, ki je v Togliattiju pognal tri ali štiri svitčenke, je dejal policiji, da je visokošolec, da ne pripada nobeni stranki, da je bil prej pristaš "liberalne" (skrajno konservativne) stranke in da je poskušal komunističnega vodjo umoriti "v korist Italije". Premier de Gasperi je takoj na to, čim je o napadu izvedel, dejal, da je fant storil Italiji veliko škodo. Potem se je dognalo, da je atentator (Antonio Pallante) izprijen mladenič. Star je 25 let. Njegovi starši so ga poslali s svojega doma v Siciliji in univerzo Catania in fant jo je "obiskoval" ter delal sijajne izpite. V resnici je vse potvarjal, da je izpelj iz staršev, ki so po italijanskem merilu za silo imoviti, čimveč denarja. Bil je torej eden takih "študentov", ki ljubijo "vino, ženske in ples". Oče — ko je izvedel o sinovih lažeh, je kajpad razočaran. In fantova mati se je baje postarala v par dneh za deset let. Tako trdijo ameriški časnikarji. Vrh tega sta moralna oči in mati po navodilih policije bežati s svojega posestva "na varno", ker sicer ju bi morda komunisti v Siciliji ubili, ker do njunega sina ne morejo. Je zaprt in na varnem. Dobro v tej tragediji je to, da je Togliatti — ceprav je obležal v krvi, strel prebolel in zdravniku pravijo, da bo ozdravljen. Atentator je odhal svoje strele vanj baš ko se je vrnil iz državnoborske palace. Vsa Italija je bila na mah paralizirana, kar pomeni, kako silno moč ima ljudska fronta v Italiji vzhod porazu, ki ga je doživel v nedavnih parlamentarnih volitvah.

OZN (Organizacija Združenih narodov) je v propagandi raznih organov zvezne vlade označevala za "gnezd protiamerških aktivnosti". Pod kinko, da ra-

Ameriški "demokrati" republikanske in posebno še demokratske stranke se prizadevajo zabraniti progresivni stranki na

FANTJE OD 18. LETA STAROSTI SO SEDAJ PODVRŽENI OBVEZNI VOJAŠKI SLUŽBI. Mnogim bo to preprečilo šolanje, učenje v raznih poklicih in marsikomu bo bodočnost pokvarjena, ker po vojaščini morajo mnogi pričeti — kakor pravimo — "zoper od kraja".

glasovnico. Tako bi stotisoči, ki so odločeni glasovati za Wallacea in Taylorja, bili okrajeni volivne pravice. Kaj bosta k temu rekla Dewey in Truman? Nič kot nekaj "lepih" fraz. Bolj čudno je, ker unijski voditelji tudi nič ne rečejo, daso si pod Rooseveltom potegovali za Wallacea, ko so mu južnjaški toriji z Rooseveltovo odobritvijo ukramili nominacijo za predsedniško mesto. In sedaj, namesto da bi progresivni stranki pomagali ljudstvu svoje nazore demokratično izraziti, se dušajo z reakcijo vred proti "komunizmu". In tik pred konvencijo progresivne stranke so zvezne oblasti aretirale kakih ducat vodilnih komunistov na podlagi nekega zakona iz leta 1940. Kar reakcija v tej deželi počne, ni ne demokratično, ne boj za odpravljanje "komunistične" neverjamitosti pa potiskanje ljudstva v držalske strasti. In Zed. države pa v fašizem. In v vojno.

Jugoslovansko zlato, ki je bilo poslano v pridelci druge vojne v varstvo Zed. držav, je sedaj "razrešeno". Mnogi smatrajo, da ga je Jugoslavija dobila nazaj, ker se je uprla razvoju. Kar pomeni, da se eksekutivne stranke ne mislijo "ločiti" ceprav jo je kominforma označila za "izobčenko", ki je sama sebe zavrgla. In da ji Stalin, na spel shoda komunistov v Beogradu, ni hotel odgovoriti. In da prvič po obstoju te stranke v Jugoslaviji zastopnikov sovjetske KS ni bilo zraven. In ne albanskih, ne drugih, ki so zastopane v kominformi. Bilo pa je iz vseh teh in drugih dežel takoj več časniških poročevalcev. Torej je verjetno, da se bodo med sabo pomirili brez kakve večje čistke in brez civilne vojne.

Ob priliki V. konvencije KSJ so bile v beogradskih trgovinah in v restavracijah ter hotelih razobesene slike Tita in Stalina druga tik druge. Kar pomeni, da se eksekutivne stranke ne mislijo "ločiti" ceprav jo je kominforma označila za "izobčenko", ki je sama sebe zavrgla. In da ji Stalin, na spel shoda komunistov v Beogradu, ni hotel odgovoriti. In da prvič po obstoju te stranke v Jugoslaviji zastopnikov sovjetske KS ni bilo zraven. In ne albanskih, ne drugih, ki so zastopane v kominformi. Bilo pa je iz vseh teh in drugih dežel takoj več časniških poročevalcev. Torej je verjetno, da se bodo med sabo pomirili brez kakve večje čistke in brez civilne vojne.

Ameriški "demokrati" republikanske in posebno še demokratske stranke se prizadevajo zabraniti progresivni stranki na

KAJ LAHKO STORI VSAKDO IZMED NAS V KORIST "PROLETARCA"?

- Pridobijavamo mu NOVIH naročnikov
- Obnavljajmo naročnine TOČNO čim poteka
- Agitirajmo med dragimi naročniki, da store isto
- Prispevajmo v PROLETARCEV tiskovalni sklad in priporočljivo to tudi drugim
- Oglašujmo v PROLETARCU priredbe društva in druge stvari
- Naročajmo slovenske in angleške knjige iz PROLETARCEV knjigarn
- Poskrbite, da si naroči AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR vsi tisti, ki tega še niso storili
- Naročite KOLEDAR tudi svojem v starem kraju in enako PROLETARCA.

Vsakdo naj storji za naš list kolikor more, pa bomo vse težave zmagovali!

BARETINCIC & SON
POGREBNI ZAVOD
Tel. N-321
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

nesreča v življenju človeka. On je naprednega mišljenja.

Oglasile sem se tudi pri družini Novak. Mr. Novak je zastopnik Proletarca in navdušen za napredne akcije.

Nato sem obiskala znano Mary Horvat, ki živi v bližnjem Baldwin parku. Poseduje lečno domačino in peča se s kokošjerejo. S tem se preživila.

Obiskala sem seveda še mnogo drugih in pri vseh sem videela, da si skušajo na tem božjem soncu pomagati kolikor si čim boljše morejo. In vsi — skoraj vsi kar sem jih srečala, so gurali v majhni, ali v topinach, ali pa so obrtni delavci, kjer so pustili večino svojih moči, pa bi v svojih sedanjih letih radi nekoliko oddih. Veseli so, prijazni in dobro jim je ob tej spremembi.

Vsakdo, ki pride v Los Angeles, ako je Slovenec, bo gotovo pogledal tudi v bližnjo Fontano, ki je nekako 50 milij vzhodno od tega mesta.

Do pred nekaj leti je bila Fontana zgolj farmerska, rancarska naselbina. Med vojno pa so zgradili tik nje veliko jeklarno, ki je last Kaizerjeve kompanije.

Tudi mnogo Slovencev dela v nji. Prebivalstvo Fontane vsled industrije hitro narašča.

Prvi naši rojaki so se naselili v njo kot farmerji. Prišli so že pred mnogimi leti. Glavni njihih pridelek so pomaranče in citrone in poleg tega se pečajo s kokošjerejo.

Voznja iz Los Angelesa do Fontane je prav prijetna. Skoz in skoz lepi bulvardi, ki se vijejo mimo mikavnih tribrov in gricov. In ob poti vidiš polno novih hišic, pa avtinski hiš (trailers) in kabini za turiste.

Tudi Pomona je prijetno mestno. Tu okrog je veliko orehovih nasadov. Nato se ti odpre ravna in vidiš skoro same vinograde. Zemlja je peščena a nedvomno ugodna za te vrste drevje in drugo rastlinstvo.

Ko se bliža Fontani, se ti odpro oranžni nasadi. Veselje jih je gledati.

Zelo ugodno mi je bilo, ker sem imela priložnost ob tej prilikli obiskati družino Mike Mazzouri. On in njegove soprange sta me prijazno sprejela. Za posrežbo se jima iskreno zahvalim.

(Dalje prihodnjič.)

NOVI PREDSEDNIK ČEHOSLOVAŠKEIMA PRISTAŠE A TUDI MNOGO NASPROTNIKOV

Kalifornija je že dolgo znana za zavetišče penzioniranih in drugih utrujenih ljudi. A v nji je tudi veliko industrije, rudnikov, in posebno je tu razvita sadarska industrija. Oranže, citrone — in kaj vse še drugega ne dobiti iz Kalifornije!

Pa je res prijetno, ko sijatevsk dan toplo sonce v mitem podnebju, da je kar veselje uživati to klimo.

Noč — ali recimo — nebo, sočas kakov zrcalo. Milijone zvezd ti miglja nad očmi. To so res krasne noči.

In v jutru — rože cveto — udomačene in divje po tratih.

Torej se v zimskem času v takem kraju kar dobro počutiš. Severna burja ti niti na misel ne pride, ker je sem niti.

Ako prideš sem, je veliko vredno, če imas do poznanice, ki ti pomagajo dobiti stanovanje, ti dajo postrežbo itd.

V tem ožiru mi je šla posebno na roko moja resnična prijateljica Julija Parkel. Nič ni vedela, da prideš tja, pa se je zelo začudila, ko sem jo po nekaj dneh prihoda telefonično poklical in ji oznamila, da sem spet v Los Angelesu.

Kako da si tako na tihem priseli, mi pravi. In bila je zelo začudena zaradi tega. Saj bi ji vendar lahko v naprej sporočila, da sem na poti, pa bi mi vse boljše uredila namesto kar tako v naglici.

Razodela sem ji, da vsled svojega slabega zdravja mi je boljše, če si vse uredim v miru in ne nadlegujem s tem ne drugih, in pa sebe ne vznemirjam.

Seveda, morale sva se vedeti. Julija Parkel in njen soprog Jože sta oba naprednega mišljenja.

Zaskrbljeno mi je pripravila obed — sploh pobrigala se je na vso moč, da bi mi čim boljše postregla. In da bi se tako toliko hitreje opomogla iz oslabelega zdravja.

Vsled tega sem nji in njene možu ter drugim globoko hvaležna, ker so re zelo trudili, da bi mi poseb v Kaliforniji napravili v vsakem ožiru ugoden.

Tudi za v družbo so me vzel s sabo, da sem z njimi res preživel prav prijetne večere. Pri Juliji Parkel sem srečala mojo nekdanjo prijateljico Rozi Brečko, s katero sva se seznanile že pred mnogimi leti, ko je še živel v St. Louisu, Mo., in v Pensilvaniji. Nato se je preselila v Los Angeles, kjer ima lep dom. Tam se nji in njenem vzornemu možu dobro godi. Rozi mi je bila v družbi v veliko pomoč. S čemerko mi je mogla postreči, da storila in mi bila na uslužu. Velikokrat sem bila pri njih in dopadlo mi je, ko sva obujale spomine iz nekdanjih dñi.

Hvala nji in njenemu soprogu Petru za vse usluge, ki sta mi jih storila.

Dala sta mi postrežbo, njuna sinova Frankie in Albert pa sta me vozila do mojega stanovanja, ki je bilo jako oddaljeno.

Obiskala sem tudi Johna Pavliča, ki živi v Gardini, Calif. To je predmestje Los Angelesa. Težka mu je umrla žena. Težka

rem so bile smernice za boj proti okupatorju. Gotwald je zastopal stališče, da je organiziranje lastnih oddelkov za boj proti nemškemu fašizmu narodna dolžnost Čehov in Slovakov in zadeva njihove časti. Posvetil je veliko pozornost organiziraju čehoslovaških vojaških oddelkov v Sovjetski zvezi. V svojih razgovorih z dr. Benešom v Moskvi leta 1943 je Klement Gottwald formuliral glavne načelne točke, ki so bile pozneje osnova koščikega vladnega programa.

4. aprila 1945. leta je postal Gottwald predsednik prve čehoslovaške vlade in je obdržal ta položaj tudi v drugi Pierlingerjevi vladi. Marca 1946. leta so ga izvolili za predsednika KP Čehoslovaške. Po volitvah v narodno skupščino maja 1946. leta, ko je dobila Komunistična partija največ glasov, je dobil Gotwald mandat za sestavo vlade. Gottwald je tedaj sestavil koaliciono vlado, v kateri so bili predstavniki vseh političnih strank, zastopanih v ljudski fronti. Pod vodstvom Klementa Gottwalda je vlada izdelala in predložila narodni skupščini dveletni gospodarski načrt, ki ga je narodna skupščina tudi sprejela.

Vseleno pa ima Klement Gottwald Čehoslovaško trdno pod svojo kontrolo. Opozicija je bila izdelala in predložila narodni skupščini dveletni gospodarski načrt, ki ga je narodna skupščina tudi sprejela.

Februarja 1948. leta je Gott-

ZA LJONE TISKOVINE VSEH VRST
PO ŽMERNIH CENAH SE VEDNO
OBRTITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

Tel. MICHIGAN 3145

1838 N. HALSTED ST.

CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE Tiska pri nas

**NAJBOLJŠA POMOČNIKA PRI UČENJU
ANGLEŠČINE IN SLOVENČINE STA
ANGLEŠKO-SLOVENSKI
BESEDNJAK**

Cena \$5.00

IN

ANGLEŠKO-SLOVENSKO BERILO

Cena \$2.00

Autor obeh knjig je DR. F. J. KERN

NAROČILA SPREJEMA

PROLETAREC

2301 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO 23, ILL.

wald po odstopu predstavnikov narodne socialistične stranke, ljudske in slovaške demokratske stranke sestavil svojo drugo vlado. 10. marca je Gottwald razložil v narodni skupščini program nove vlade, sestavljen iz predstavnikov prerojene ljudske fronte.

Po izvolitvi je Gottwald prejel številne čestitke, med katerimi so tudi Beneševe. Novo vlado sestavil Anton Zapotocky, član KP. V novi vladi je 10 komunistov, 3 socialdemokratov, 2 narodna socialista, 2 slovaška demokrata, 2 člana katoliške ljudske stranke, 1 neodvisen in 1 sindikalista.

Beograd dolži Angleže in Američane zarotniških aktivnosti

Listi v Beogradu in drugje v Jugoslaviji pišejo, da so razna prevratna dejanja v Jugoslaviji posledica ameriških ter angleških okupacijskih oblasti v Avstriji, v Nemčiji in v Trstu. Tu vežbo svoje agente slovenskega, hrvaškega in srbskega rodu ter jih utihotaplja v Jugoslavijo, kjer naj bi vršili svoje izpodkopovalno delo. Utihotaplja jih tudi iz Italije. Največ teh provokatorjev prihaja iz duhovniških vrst.

Kaj bo Reuther storil sedaj?

<p

Salaries for Royalists

Few of the millions of Americans who are having a hard time paying for cheap living standards ever heard of Charles P. Skouras. Nevertheless, he is more than 10 times as important as the President of the United States.

We base our estimate of Mr. Skouras upon the salary he received last year as a mogul in the motion picture industry. He will be paying income taxes on \$985,300.

What we want ordinary people to understand is that it is inconsistent on their part to resent the fact that one man can collect from the general fund as much as 200 useful workers who get the still-unusual salary of \$100 per week—if those workers vote for the capitalist private profit system.

Mr. Skouras is quite ethical in taking that much for himself. For the ethics of capitalism permits a man to take what he can get. It's part of the law of the jungle under which every man is for himself and the devil takes the hindmost.

We suppose there are few people who would reject the opportunity to duplicate Mr. Skouras' "take." But whether we would or would not grab all we could is not the important question. What is important is that only a relatively few people can get that kind of money. It is also important to understand that the ability of a few to revel in luxury is dependent upon the relative poverty of the many. If everybody received close to a million dollars a year, then nobody would have an advantage and everybody would have no more than an even chance to enjoy the good things that a million dollars will command.

It is also in order to consider what gives corporation heads such large incomes. Is it service? Not at all. The word is "POWER!" They have the legalized power to levy a tribute upon the general public. So they do what the law permits them to do.

So long as the things that people need and desire are controlled by a few individuals the many will have to pay plenty to the few for the right to live. That is why we Socialists are always pointing to this wisdom of socializing the means of life.

If everybody owned what everybody needs, nobody could dig so deeply into the general fund. Everybody, who contributed his share of service to the general welfare. Under Socialism people will be paid what their labor is worth; they will be paid for working. Under capitalism people are paid for owning.—Reading Labor Advocate.

It's Getting Worse

The prices-wages situation reminds us of that little dog in our neighborhood who spends a lot of time chasing his tail.

He gets out in the front yard and goes around and around and around. He makes a lot of noise. But he never catches his tail.

It's a tiresome performance—but not a bit more tiresome than this business of getting a pay cut nearly every time you turn around.

It's happened in 18 of the 24 months that have passed since OPA was killed.

Each increase in prices equals a cut in pay (as if you didn't know it). The cost of living has gone up in all but six of the 24 months of the post-OPA period, according to Government figures.

And there's every indication prices will rise again—perhaps rather sharply—between now and the end of the year.

Lincoln's Republican Party Is a Red Front Organization

If the un-American committee had existed in 1856 and the Mundt bill had been law then, the Republican Party of that day would have been outlawed as a "communist front organization."

Of course, the Republican Party in 1856 was hardly the bankers' front it is now. Those were the days when the Republican Party was first formed as a new people's party, a third party mind you, around the candidacy of that notorious "red" — Abraham Lincoln.

Taft and Hartley, please note. Mundt and Nixon, take a look. Rankin and Thomas of the un-American committee, start investigating. Hoover of the FBI, add this to your "subversive" list. Attorney General Clark, start your deportation proceedings. Because—the Republican Party is a "communist front."

The man who was largely responsible for starting the new third party in the 1850's was newspaper publisher Horace Greeley, a Utopian Socialist. His propaganda sheet which championed the new Republican Party was the New York Tribune. Leading columnist for this party organ was Albert Brisbane, a Socialist. Its main European correspondent was Karl Marx, father of modern communism.

At the first Republican national convention held in Philadelphia 92 years ago, the delegates sang a campaign song set to the tune of the Marseillaise, song of the French revolution. Four years later the Republican convention nominated Lincoln, who had publicly advocated the right of revolution. When he was renominated in 1864, Lincoln received an open message of congratulations from Karl Marx.

Yep, the Republican Party has moved a long way from the days of Lincoln when it was a new people's party.

In the same way, the Democrats have moved a long way from the days when Jefferson formed the new party of his day and Jackson

PROLETAREC

CHICAGO, ILL., JULY 28, 1948.

THE MARCH OF LABOR

Case of 'Bill' Evjue, Militant Editor, Shows Danger of 'Sleeping Laws'

Old, and Almost Forgotten, Wisconsin Statute Used to Penalize Progressive; Other "Deadfalls"; Example From World War I

Hundreds, perhaps thousands, of forgotten laws are sleeping in the statute books of the states and the Federal government, ready to be resurrected and used by those in authority at the moment. The dangers of this situation have been illustrated many times. Now comes another example:

Back in 1925, the Wisconsin legislature passed a law forbidding newspapers to publish the name of any girl or woman who had been raped. Much might be said in favor of such a law, but Wisconsin editors uniformly ignored the legislation. In fact, many didn't even know it was on the books.

Suddenly, the state legal authorities hunted up the old law and "cracked down" on William T. ("Bill") Evjue, editor of the "Capital Times," published at Madison, and the most progressive newspaper in the Middle West.

An atrocious rape had occurred, and Evjue had published the victim's name, as papers in the state had long been doing. For some reason, Evjue was singled out to feel the weight of the resurrected law.

"Bill" defended himself on constitutional "free press" grounds, and maintained that it is no crime for a newspaper to tell the truth. He was upheld by the lower court. A few days ago, however, the State Supreme Court unanimously ruled that Evjue violated the law and must be punished. An appeal is pending.

This case recalls many others, in which sleeping laws were resurrected. Here is a classic example:

At the beginning of the First World War, it became necessary to control food prices. President Wilson brought in Herbert Hoover to advise him on this problem, and a price-control program was presented to Congress.

There, it was blocked by a reactionary group, headed by "Uncle Joe" Cannon, former speaker and once known from ocean to ocean as "Czar of the House."

Organized labor, led by Samuel Gompers, then chief of the AFL, launched a vigorous nation-wide campaign to force action. The bill was passed, but with a dangerous amendment.

Labor spokesmen pointed out that the amendment made it possible to use the law to restrict the legitimate activities of workers' unions.

Wilson and Hoover tried to get the amendment out of the law but failed in House and Senate. Rather than block the vital-needed legislation, Gompers withdrew his opposition and Wilson personally promised he would not permit the attorney general to use the law against unions.

The war ended. Wilson was stricken. Attorney General A. Mitchell Palmer was "riding high, wide and handsome."

The coal miners struck. Palmer resurrected the sleeping amendment and used it to break the coal strike.

Many other examples could be cited, but let's return to "Bill" Evjue's plight. As we have said, it illustrates the danger of slumbering laws. Just now the danger is greater than ever because of the many extraordinary laws passed during the Second World War to meet this or that emergency.

A big and useful job is waiting for legislators—Federal, state and local—in digging out sleeping laws and wiping them off the books. So far, no one seems to recognize the importance of that job.—Labor, Washington, D. C.

WE GET DEEPER INTO ARAB OIL

The American Independent Oil Company, headed by a former Standard Oil official, gets a rich petroleum concession from the Arab ruler of Kuwait. Thus, it joins the other big American oil corporations which, with the backing of the U.S. State Department, have moved into the Middle East, next door to Russia.

If American boys are sent to fight Russia, Middle East oil, and the fabulous profits from it, will be one of the main reasons.

BEWARE

Beware of the high pressure salesmen who endeavor to lure you into installment buying!

Washington newspapers carried stories showing how consumers are gyped. They said there have been so many complaints of stores using every kind of device to get people to buy on credit and then hauling them into court and tying up their wages that the Department of Justice is looking into the situation.

People Do It

By HENRY JONES

No longer will British coins bear the inscription "Ind Imp" after the King's name. The Empire over India has lasted 71 years and has gone. Whether Churchill was willing to preside over the event or not, the chapter is closed. The revolt of Asia against imperialism is a fact, and one of the major facts shaping the future of the human race. In a world where one must either ride or be ridden, it can become a most unpleasant fact. To make it work out otherwise, that characteristic of the world must be obliterated. Cancelling "Ind Imp" on the coins leaves the facts still as they were.

• • •

WHEN MAN FIRST sailed around the world four centuries ago it was an historic feat. It took three years. This year Stassen, Dewey and Wallace flew 45,000 miles, or 1.9 times around the world, to do a chore that a hundred years ago was done by driving in horse and buggy to deliver "stump oratory." There is a shortage of high octane gas, but no shortage of hot air. Their planes were specially chartered too, and thus served no useful purpose. All this is set down as "progress."

If the amount of hot air devoted to politics could be used to inflate a balloon, it . . . well you figure that one out.

• • •

SOME BURGLARS in the small town of Keene, N. H., recently provided a brief summary of the rise and decline of the system of Free Enterprise. Two of them, breaking into a garage, found a third man, a stranger, already grabbing the loot. After a slight altercation they re-organized their enterprise, amalgamated, merged, formed a syndicate and departed with the loot jointly. A bit later the loot was taken from them by the State in the shape of the police force. Such is the history of capitalism from buccaneer to Captain of Industry, to Nationalization. Bankers by the way, last week were solemnly warning each other that unless they strange this boom and bust business, they will likely get nationalized too.

• • •

DONALD WADE, convicted of burglary in Florida, without benefit of a mouthpiece, wasn't treated right, the Supreme Court decided last week. "There are some individuals" said Justice Murphy, "who by reason of age, ignorance, or mental incapacity are incapable of representing themselves adequately in a prosecution of a relatively simple nature. . . . Where such incapacity is present, the refusal to appoint counsel is a denial of due process of law." With some of the lingo, reasoning and procedures that get thrown around in courtrooms, even those with better than average mental capacity can find themselves playing a game they never thought existed before. That explains quite a bit of the overcrowding of prisons.

• • •

From Industrial Worker.

How to Be a Mayor

A newly elected mayor of an Ohio hamlet wrote the U. S. Department of Commerce for information on what a mayor is supposed to do, how he is supposed to act.

Well, a Mayor is supposed to preside over meetings of the city council, sign ordinances and make speeches. The rest of his time is usually spent welcoming distinguished visitors to the city; receiving delegations of irate taxpayers and sending them away with a cheering speech; crowning beauty queens and winners of pie-baking contests and making a speech; cutting ribbons and delivering a short forty-five minute address at the opening of new highways, bridges and drive-in hamburger joints; speaking at picnics, banquets, and luncheons; attending wakes and funerals (no speeches here) and in trying to devise ways of obtaining more revenue without killing the goose that lays the golden eggs—the taxpayer.

Between times, he is supposed to earn a living and meditate on profound municipal problems.

After the first six weeks in office, one of his principal preoccupations is trying to get himself elected for a second term. We're sure the new Ohio Mayor will soon find out what to do in his job, and we're sure he'll like it.

—The Chicago Daily News.

Somewhat Pediculous

The U. S. Army and U. S. Air Force Recruiting Service have a current display ad in the weeklies about "How Military Medical Science Helps You."

It tells us: "Insects wipe out more human life, animal life, plant life, and building life, than wars, automobiles, hurricanes and floods combined." From there they go on to urge recruitment in this great humanitarian cause of building an army.

The Army copywriters are pikers. They could write just as logically: "More people die of peace, or of causes not attributable to war, than die of war . . . so let's have war all the time to save us from dying of peace."

They illustrate their ad with a large picture of the old "grayback," pediculus humanus corporis, sometimes referred to as pediculus vestimenti, because if he gets in your clothes, you have to boil him out, as any victim can tell you that merely picking him off is as ineffective as a political reform measure. Old grayback Pediculus is featured because the Army "sponsored the development of a new louse powder and stayed the grim hand of typhus epidemic."

Dichlorodiphenoltrichloroethane, which despite the lyric beauty of the word, is called for short DDT, was, we concede developed by the army, as was the louse powder, as was many a trick in assembly line surgery. The ultimate object of military medical science is a set of techniques whereby modern warriors, despite atom bombs and chemical and bacteriological warfare, can be patched up, re-conditioned and set back into the fray the next day as the old Norsemen used to dream it would be in Valhalla, so that the fighting can go on forever and ever. But is that what we want? Can't we have more fun otherwise?

The ad is logically on a par with Dickens' famed defense of the virtues of the knife as an extenuation for throat-slitting. It is a pediculous argument, or in plain English, lousy.

The half-truth contained in it is one that we doubt whether the Army copywriters could get by with, if they told it frankly: Our economic and social order is such that the possibilities of what we can do for ourselves with the aid of science are more fully released under the conditions of war than of peace. The logical conclusion from this (which we do wish to call to the attention of all who fight against such pimplies on the body social as draft, militarism and war) is that if you don't like this situation, the thing to get rid of is the system. Any smaller program is pediculous.—Industrial Worker.

REFLECTIONS

By Raymond S. Hofses

Those fatuous people (I almost typed it "fat heads") who, long ago, told us that a planned economy would come through other agencies than the Socialist Party should now be very well satisfied indeed.

For it is a fact that the economy is being planned, controlled and regulated on a scale that should satisfy even the most ardent corporation "pay-triot."

The sad fact is that, up to now, the wrong people appear to have been hearing and heeding — the Socialist message. We Socialists have been talking to the workers and urging a plan that would operate as an industrial democracy. But the big-wigs of capitalism are the ones who are taking the tip from us. And as a result we now have planning of the American economy by and for the profit-takers.

An item in Sunday's New York Times furnishes an example of how the power of government is being used to plan for the same investors to whom even the late FDR promised security in his very first campaign.

There it was in the headlines: There is going to be a bumper crop of grain, the Times advises. Even despite the fact that lots of it will be sent to hungry nations in other parts of the world, there is likely to be a surplus. But the Times reassures the investors and speculators, that will not mean that the price will fall. The government will use the public's dollars to subsidize the market. And so the great American consumer has the consolation of knowing that the kind of planning that capitalism's political office boys are talking about.

When Uncle Sam digs into your pay envelope, even before you see it, to get the necessary dollars to pay more than is necessary for things you can't afford to buy . . .

When, as again has happened, the U. S. Agricultural Department buys 8 million bushels of surplus potatoes with your tax deductions at an average price of \$1.50 per bushel and then sells some of them to alcohol plants for 21 cents a bushel and others for livestock feed at a cent a hundredweight.

Well, call it what you like, but it's not free enterprise. It's a government-controlled plan. A plan to make you keep right on paying the high dollar for everything you need—including a slice of the increase, Goodwin said.

Auto Safety Record Shows Decline in May

CHICAGO—The country's traffic deaths increased in May for the first time in seven months.

A total of 2,650 highway fatalities were recorded in May, compared with 2,570 in May, 1947.

October, 1947, was the last previous month to show an increase over the corresponding month of the year earlier.

The May toll brought the year's total to 11,270, 5 per cent less than the 11,830 killed in the first 5 months of 1947.

The National Safety Council, which released the figures, said the Mountain States, with a 25 per cent increase in fatalities, were chiefly responsible for the rise in fatalities in May. Fatalities also rose in the Atlantic States. The Pacific States registered improvement, with the Central States holding even.

Of the 425 cities reporting 285

had no traffic deaths in May. For

the first five months of 1948, 139 cities had perfect records. The

largest were Lawrence, Quincy and Newton, all in Massachusetts. Newark reported a 61 per cent improvement; Philadelphia, 38; Boston, 27; New York, 7.

NEW JOB PEAK

Employment should hit the 61-

000,000 mark, an all-time record,